

Marcela Dvořáková: Dopisy

Pozdně odpolední sluneční paprsky se prodíraly špínou na okenní tabulce a svítily do velkého staromódního bytu. Staromódní nebyl jen na naše moderní poměry, ale i na svou dobu – spíše než na dvacátá léta dvacátého století vypadal na konec století předchozího. Bílé obložení kontrastovalo s béžovými stěnami nad ním, všechnen zdobný nábytek se topil v odstínech tmavě hnědé a vrzající parkety byly pokryty cákanci všech barev duhy. Světlo z okna se odráželo ve složitých skleněných lustrech.

Právě díky onomu odpolednímu slunečnímu světlu se do tohoto bytu probudil Erik Schilder – jeho jediný obyvatel. Stačil jediný pohled na hodiny a zjistil, že to udělal zase. Prospal téměř celý den, aniž by k tomu měl důvod – nebyl starý, nemocný ani neprobděl minulou noc ve společnosti. Problém nespočíval v absenci důvodu, proč vstávat, spíš v absenci odhodlání dělat cokoli jiného než spát.

Otočil hlavou a druhý pohled mu stačil k tomu, aby ten důvod alespoň pro tuto chvíli našel. Na stěně totiž visel kalendář s nejlepšími obrazy minulého století a v něm perem podtrženy všechny dny, kdy k němu do bytu chodil listonoš. A když už vstává, mohl by této neobvyklé příležitosti využít a něco namalovat. Na štětcích už ztuhla barva, prázdná plátna byla opřena o zeď a stojany stojící v koutě vypadaly jako zasněžené, kolik prachu se na nich usadilo. Erik ho smetl a jeden ze stojanů vynesl k onomu špinavému oknu.

Vybrat plátno. Nastavit stojan na jeho velikost. Najít štětce. Umýt je. Vybrat barvy. Dnes to byly odstíny šedé, černé, modré a sem tam mdlá zelená. Ty kroky, které mu kdysi dělaly takovou radost, byly teď jen prázdnou rutinou. Jako by z ústřice zmizela perla. Postrádaly pro něj smysl.

Začal trávou. Ta do parku přece patří. Brzy přestal malovat olejovými barvami a místo nich používal vlastní vzpomínky. V tom parku se poprvé potkali. Nejdříve to byl jen oční kontakt za chůze. Poté dlouhé pohledy zpoza plátna. Tehdy rád maloval venku. Někdy potom se na jeho obrazech začala objevovat vysoká postava v černém saku, jen stála v pozadí nebo kráčela po cestě mezi stromy. Jen tak mimochodem se vetřela do jeho maleb, stejně jako do jeho myslí.

Byl to samozřejmě čistě profesionální zájem. Právě ten ho vedl ke změně z pohledů a nejasných maleb na opravdový rozhovor. Jeho gentleman totiž procházel parkem každé odpoledne, a tak po pár týdnech sebral odvahu, nakráčel k němu a...

Přešel k míchaní modré na nebe. Až moc pozdě si uvědomil, že to není modrá nebe, ale modrá oči onoho gentlemana, o kterém později zjistil, že se jmenuje Oscar. Později, když

mu hodiny seděl modelem k mnoha obrazům. Později, když trávil víc času v Erikově bytě než u sebe doma. Později, když přestali být jen malířem a modelem.

Z malování jej vytrhlo drnění zvonku. Jistě listonoš, kterého tolik očekával. Otevřel dveře, vzal si dopisy a poděkoval. Probíral se hromádkou bílých obálek, jejichž obsah ho nezajímal, hledaje tu s adresou nadepsanou úzkým skloněným písmem. Oscarovým písmem. Místo toho našel dopis s razítkem Červeného kříže napsaný na stroji. Do břicha ho nakopl pocit déjà vu. Taková obálka se v poště objevila před více než šesti lety. Tehdy nebyla pro něj, nýbrž pro Oscara, ze kterého se před časem stal jeho spolubydlící. Ta obálka přinesla slzy a odloučení. Oscar odjel na frontu a dosud se nevrátil. Prý zmizel. Prvních pár měsíců po jeho odjezdu ještě chodily dopisy. Ty teď ležely zamčené v šuplíku nočního stolku. Přesně v takový doufal pokaždé, když dostal poštu.

Místo něj přišel další jako ten proklínaný povolávací před šesti lety. Erik se ho zdráhal otevřít. Mohl skrývat cokoli. Po chvíli stání uprostřed místnosti s neotevřeným dopisem v ruce si začal připadat hloupě. Děsil se té obálky jako malé dítě klekánice. Je to jen mrtvý strom potíštěný inkoustem.

Nožem na dopisy rozřízl horní stranu obálky. Vytáhl z ní asi z poloviny popsany list a dal se do čtení.

„Pane Schildere, s politováním Vám oznamujeme, že Váš přítel Oscar Haaning byl nalezen –“ S politováním? Vždyť ho našli! Co je na tom politováníhodného? „– mrtev v sovětském zajateckém táboře. Jelikož se nám nepodařilo kontaktovat jeho příbuzné, byl tento dopis poslán Vám...”

Neovladatelně klesl na zem přímo tam, kde byl. Jistě, tohle byla jedna z možností. Nikdy si ale nepřipouštěl, že by se mohla stát realitou. Čekal, že se jednoho dne vrátí, živý a možná zdravý. Že se jednoduše dlouho nemohl dostat domů. Přece jen, do města se stále vraceli vojáci ze všech koutů světa. Toužil ten dopis nikdy neotevřít. Jako Pandora šátral po víku, které by zavřelo tu skříňku slz. Podíval se na stěny pokoje, kde visela plátna a náčrty. Na několika z nich byl přímo, na jiných jen náznaky. Ruka držící puget kopretin. Detail barevné kravaty. Vlna jeho vlasů v moři barvy jeho očí. Jeho vytáhlá postava v pozadí. Byl všude. V každém jednom z jeho obrazů. V každém koutě jeho bytu. V každém zákoutí jeho mysli. Sám, bez něj, nebyl nic. Zmizela mu jeho múza, jeho důvod, jeho odhodlání. Jedna věc byla žít bez Oscara. Druhá, a mnohem složitější, byla žít s jeho duchem.